

SWITSUNDZUXO SWA KU HLAYISA MATI

Xitsonga

Emakaya/ Na le ka miako ya mabindzu

- Tima mati exikarhi ka loko u hlamba xikandza, meno kumbe loko u juvela.
- Ku tirhisa xawara ku ringana ntlhanu wa timinete, ematshan'weni ya ku tirhisa bavhu, yi ta tirhisa kotara ya mati lawa a ya ta tirhisiwa ebavhini, leswi hlayisaka mati hi kwalomu ka 400 ya tilitara hi vhiki.
- Ku tirhisa xawara swi nga ha tirhisa 20 wa tilitara ta mati hi minete.
- Loko u tsakela ku tirhisa bavhu, u nga ri tati.
- Loko u tirhisa bavhu ku hlamba u nga tirhisa exikarhi ka 80 na 150 wa tilitara ta mati hi ku hlamba kan'we.
- Tirhisa nhloko ya xawara leyi thonisaka mati switsongo, na xihambukelo lexi nga na tindlela timbirhi ta nkululo na muchini wo hlantswa lowu tirhisaka mati hi ndlela ya kahle.
- Kettlele a yi fanelanga ku tala kambe yi fanele ku cheriwa mati hi ku ya hilaha ya lavekaka ha kona. Leswi swi ta tlhela swi hlayisa na gezi ra wena.
- U nga tati mapoto yo sweka hikuva leswi swi ta tirhisa gezi ro tala ku hisa mati.
- Ku hunguta mpimo wa mati ya nkululo swi nga hlayisa 20% wa mati lawa ya tirhisiwaka. Leswi nga endliwa hi ku hoxa xigubu xa tilitara timbirhi ta mati, u chela swisavani ku nyika ntikelo eka xigubu kutani u veka endzeni ka xithangani xa xihambukelo.
- Lughisa xihambukelo lexi halataka mati hi xihatla, swi nga ha lovisa kwalomu ka 100 000 wa tilitara ta mati hi lembe rinwe.
- Papalata ku kulula xihambukelo swi nga fanelangi. Cukumeta tithixu, switsotswana na malakatsa ethinini ro chela thyaka handle ka le xihambukelweni. Minkarhi hinkwayo loko u kulula mati eka xihambukelo, 12 wa tilitara ta mati ta tirhisiwa.
- Tirhisa mati ya mpunga - mati lawa u nga hlamba hi wona, lawa ya humaka eka muchini wo hlantswa na kun'wana laha ku humaka mati yo hlayiseka – ku kulula exihambukelweni xa wena.
- U nga tati ku tlula mpimo kumbe ku hunguta ku tlula mpimo mati ya xidan'wana xo hlambela.
- Tirhisa bakiti ku nga ri thumbhu ra mati ku hlantswa movha wa wena. Loko u sindziseka ku tirhisa thumbhu ra mati, tirhisa xin'wan'watseri lexi kotaka ku timiwa exikarhi ka loko u hlantswa movha wa wena. Ku tirhisa thumbhu ra mati swi humesa mati swi nga ha tirhisa kwalomu ka 20 wa tilitara ta mati hi minete.
- U nga cheli pende na switirhisiwa leswi nga ni ti khemikhali endzeni ka phayiphi yo fambisa thyaka.
- Vanwamapurasi va fanele ku tiyisisa leswaku tikhemikhali leti dlayaka switsotswana ti va ekule na milambu na tindzhawu leti mati ya humaka kona.
- Tifeme ti fanele ti va ni vukheta hi laha va herisaka ha kona mekhuri na tinsimbhi tin'wana to tika eka mati yo thyaka.
- Vanhu lava tshamaka ematikoxikaya va fanele ku papalata ku tirhisa nambu kumbe ribuwa ra nambu tanihi xihambukelo

Mo tshingwaneng

- Ka gale nosetsa dijalo tsa gago mo mosong kgotsa maitseboa, fa mogote o se bogale jalo. Magareng ga 10:00 le 15:00 90% ya metsi e ka go latlhegela ka ntlha ya moafalo.
- Gangwe le gape fa o apaya mae ka metsi, dirisa metsi ao fa a rurufetse go nosetseng dijalo tsa gago. Di tla unngwelwa go tswa mo dikotleng tse di tswang mo dikgapetleng tsa one.
- Jala dijalo tsa naga le tse di sa nwang metsi a mantsi tsa naga (fela e seng dijalo tseo di ka tlisang kotsi).
- Kgobokanya dijalo go ya ka dithlokwa tsa tsone tsa metsi le go di petela.
- Se nosetse ditshingwana gangwe le gape, fela o nosetse sentle. Fa o dirisa lethompo la tshingwana o ka dirisa dilitara di le 30 tsa metsi ka motsotso.
- Tlosa dijalo tsa naga tseo di tlisang kotsi mo lefelong la gago.
- Metsi a pula le one a ka bolokiwa go nna le mosola mo ditankeng gore a nosetse ditshingwana..
- Dirisa metsi a a dirisitsweng - metsi a go thapilweng ka one, a go thatswitsweng ka one le a a babalesegileng ao a dirisitsweng felo gongwe - go nosetsa tshingwana ya gago.

water & sanitation

Department:
Water and Sanitation
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA